

"Het was op een wandeltocht op Texel met boswachter Eric Menkveld dat ik getroffen werd door de parallellen in het gedrag van vogels met dat van mensen. Ik stelde kijkend naar de kolonie van lepelaars de vraag hoe vogels de rollen onderling verdelen. Vanaf dat moment ben ik op onderzoek gegaan naar alle mogelijke varianten. Elf daarvan, aangevuld met een virtuele soort, heb ik nu bijeen gebracht, niet alleen met de bedoeling iets te laten zien van de vogelwereld maar vooral ook om te kijken naar het gedrag van mensen, in het bijzonder de leiders in organisaties.

Hebben vogels wel leiders?

En hoe zijn die dan te karakteriseren? Wat zijn de typerende gedragingen bij onze gevleugelde vrienden en welke daarvan zien we ook bij de mens terug?

Vergelijkingen gaan misschien nooit voor de volle 100% op, maar ze zijn vaak treffend en leveren de mogelijkheid om op een andere manier te kijken naar de mens in de organisatie. Vaak kijken we naar leiders in bepaalde situaties die 'voor de troepen staan'. We kunnen ook door een gekleurde bril kijken, of door een verrekijker, maar altijd moeten we ons bewust zijn van onze eigen aannames als we menen iets waar te nemen.

Behalve kijken naar leiders voor groepen en organisaties kunnen we ook kijken naar het persoonlijk leiderschap in die zin dat elk individu leider is van zichzelf. Voor iedereen geldt dat daar geen ontkomen aan is, je kan niet anders dan je leven leiden. Het is zinnig om stil te staan bij hoe je dat doet. Oefeningen om daar ontwikkelstappen in te zetten zijn apart vermeld.

Van oudsher heeft de mensheid grote belangstelling voor de vogelwereld. Zij komen overal wel voor, van de woestijn tot midden in de stad. Verwijzingen in de taal zijn er volop in de taal, vooral in de vorm van gezegden: 'van zo trots als een pauw' tot 'wat een rare vogel ben jij'. Vogels spreken tot de verbeelding en staan vaak symbool voor het hogere, een betekenis die mensen er aan toekennen. Het kunnen vliegen associëren mensen met vrijheid. Los te komen van de zwaartekracht is fascinerend en voedt het verlangen. Die betekenis is terug te vinden in talloze kunstzinnige uitingen, architectuur en mythologie.

De vogel staat ook symbool voor de ziel. Bij de Griekse filosoof Plato, zo verhaalt Ton Lemaire (2007), is de gedachte al te vinden van de ziel als iets goddelijks, die door een soort val is terechtgekomen in een lichaam, op aarde. Vogels kunnen zich van de aarde losmaken waardoor ze zich lijken te bewegen op de grens van het materiële en het geestelijke. Pas de laatste eeuwen, grofweg sinds de industriële revolutie, is de verhouding tot de vogelwereld minder intensief geworden. Toch is het mystieke karakter er nog altijd, ook al kunnen we ons nu zelf door de lucht verplaatsen en hebben de eerste toeristen al een reisje buiten de dampkring ervaren.

We vinden vogels in verhalen en geschiedenis, in allerhande emblemen terug, van Lufthansa tot de plaatselijke motorclub, in kunstwerken en vanaf nu ook in de managementliteratuur!"